

Lumbalpunksjon

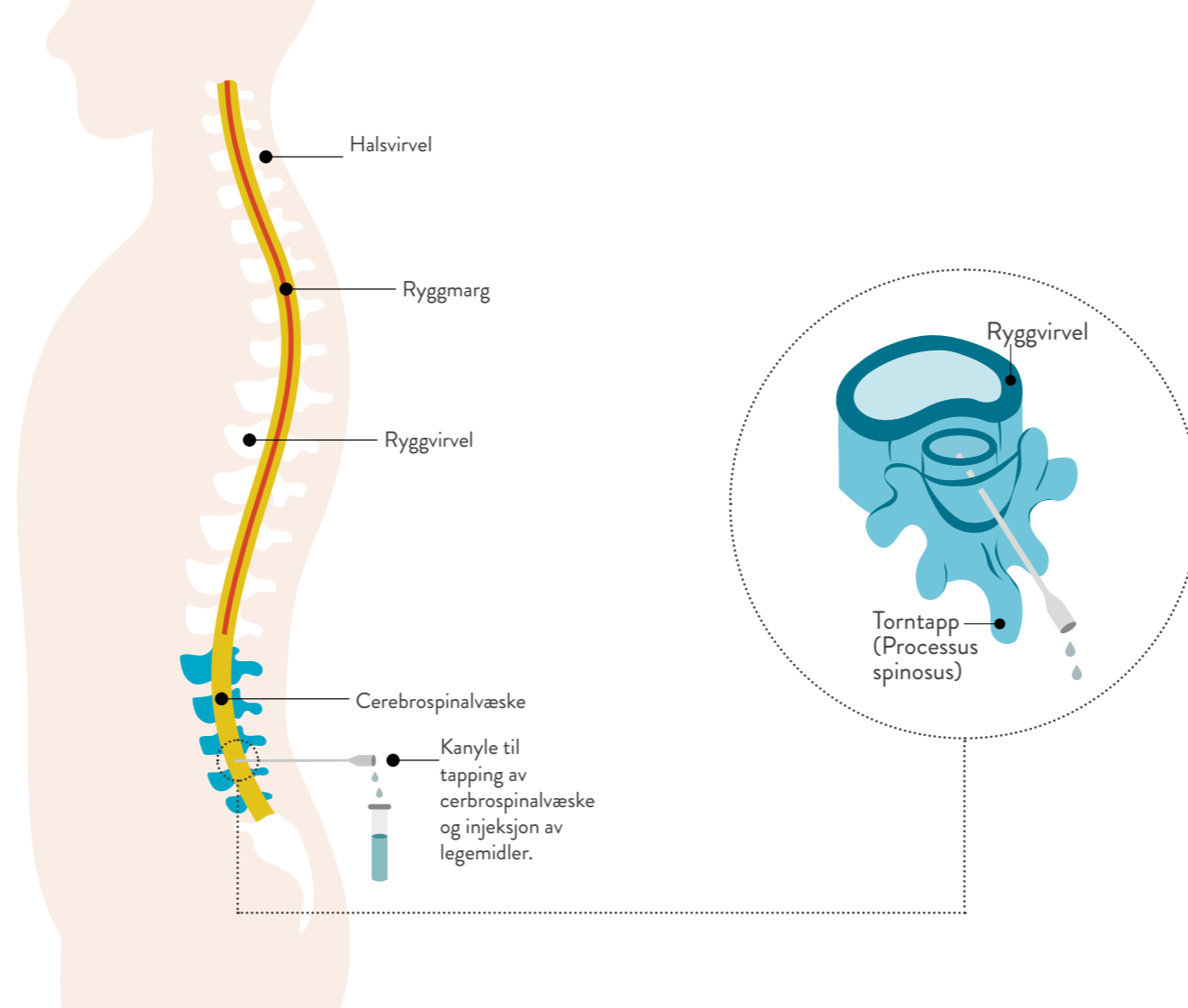
Denne brosjyren henvender seg til pasienter som skal få behandling gjennom lumbalpunksjon.

HVA ER LUMBALPUNKSJON?

Lumbalpunksjon er en prosedyre hvor en tynn kanyle føres inn i subaraknoidalrommet mellom to ryggvirvler. Som regel benyttes mellomrommet mellom tredje og fjerde, eller mellom fjerde og femte lendevirvel (lumbalvirvel). Metoden brukes enten for å hente ut en prøve av ryggmargsvæsken (cerebrospinalvæsken) til analyse eller for å gi behandling.

Legen samler ryggmargsvæsken i ett eller flere små rør. Ryggmargsvæsken finnes i hodet og i ryggmargskanalen. Totalt finnes det ca. 150 ml væske i kanalen hos voksne og det produseres hele tiden ny væske.

Metoden gjør at legemidler kan administreres direkte i sentralnervesystemet (CNS) der det gir effekt.

ER EN LUMBALPUNKSJON FARLIG?

Alvorlige komplikasjoner er svært sjeldne. Enkelte er redde for at ryggmargen kan skades ved en lumbalpunksjon, men siden injeksjonen utføres så langt nede på ryggraden er det ingen risiko for at prosedyren berører selve ryggmargen.

Behandlingen utføres alltid av en lege som har erfaring med lumbalpunksjon. Før injeksjonen vil du få mulighet til å snakke med legen og sykepleieren om inngrepet. Da vil du få svar på eventuelle spørsmål du har.

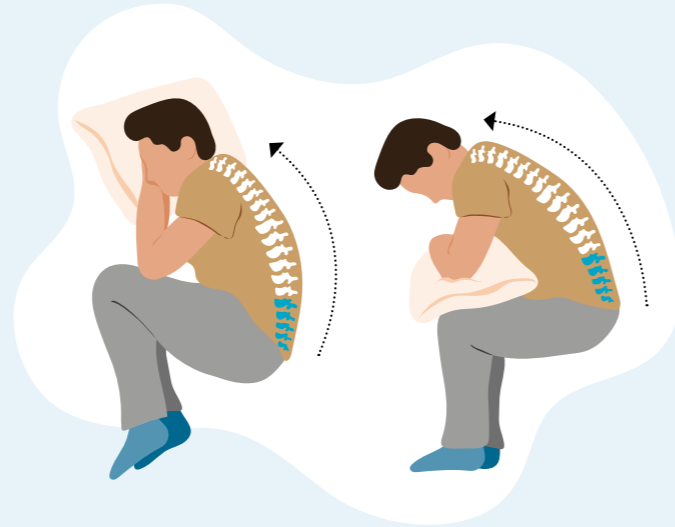
HVORDAN FOREGÅR PROSEDYREN?

Ryggen din bør gjøres så rund som mulig. Du kommer derfor til å sitte oppreist, foroverlent med bøyd rygg, eller ligge på siden med knærne opp mot haken (fosterstilling). Når ryggen er rund trekkes ryggvirvlene fra hverandre slik at det er lettere å føre kanylen inn mellom dem.

Legen kjenner på ryggen og hoftene for å finne en rett plass for kanylen. Deretter desinfiseres og bedøves huden.

Når det er klart for injeksjonen stikker legen en tynn kanyle inn i spinalkanalen, som oftest mellom tredje og fjerde, eller fjerde og femte ryggvirvel. Du kan kjenne en kortvarig lokal smerte eller en smerte som stråler ned i det ene benet.

Kanylen er hul og avhengig av inngrepet tapper legen ut ryggmargsvæsken (cerebrospinalvæsken) og/eller administrerer den medisinen du skal ha.

Etter punksjonen heles stikkstedet raskt og man trenger bare å sette på et plaster.

Hele inngrepet, inkludert forberedelser, desinfeksjon og smertelindring, kan ta opp til 30 minutter. Selve punksjonen gjennomføres på 2 til 3 minutter.

Ved behov kan legen benytte seg av hjelpemidler som røntgen/gjennomlysning. Det anvendes dersom ryggraden er bøyd.

ETTER LUMBALPUNKSJONEN

Etter en lumbalpunksjon kjenner de fleste seg som vanlig. Det finnes ikke restriksjoner for hva man kan gjøre etterpå, men får du hodepine anbefales hvile. Hodepine kan være ubehagelig, men det betyr ikke at noe er galt.

Tips til deg som har gjennomført prosedyren:

- Hvil resten av dagen og gjør rolige aktiviteter.
- Drikk mye væske, gjerne med koffein.
- Du kan ta reseptfrie smertestillende legemidler om du har hodepine.
- Unngå tunge løft, fremoverbøyninger og anstrengende fysisk aktivitet i 2 - 3 dager etter prosedyren.

Har du veldig vondt i opp til en uke etter prosedyren kan du kontakte helsevesenet. Du skal alltid søke profesjonell hjelp om du får feber uten en åpenbar grunn, eller om du opplever svakhet eller nedsatt førlighet i bena.

HVILKE BIVIRKNINGER KAN MAN FÅ?

Spinalpunksjon er en prosedyre som gjennomføres daglig ved alle nevrologiske avdelinger. Undersøkelsen er vanligvis lite plagsom. Noen (om lag ti prosent) kan få forbigående hodepine etterpå. Undersøkelsen kan også medføre meningisme, som vil gi forbigående stivhet og ubehag i ryggen. Det er ikke nødvendig å hvile etter undersøkelsen, men unngå fysiske anstrengelser og trening i 2-3 dager.

DE VANLIGSTE BIVIRKNINGENE:

(Inntreffer hos ca 1 av 10 behandlede personer)

- Hodepine
- Oppkast
- Ryggsmerter

Diskuter eventuelle bivirkninger med legen din. Pakningsvedlegget som følger med medisinen du eventuelt får kan også gi deg nyttig informasjon.

GJØR DET VONDT Å GJENNOMFØRE EN LUMBALPUNKSJON?

Med dagens moderne teknikker er en lumbalpunksjon vanligvis ikke smertefull. Behandlingsteamet vil sørge for at du har det bra både under og etter prosedyren. Vanligvis vil huden på stikkstedet bedøves, ofte ved bruk av et plaster eller en krem.

Referanse:

Jansen, Jan K. S.; Bråthen, Geir: spinalpunksjon i Store medisinske leksikon på snl.no. Hentet 21. mars 2023 fra <https://sml.snl.no/spinalpunksjon>

Denne brosjyren er utviklet av Biogen Norway.

Biogen – 205681 juni 2023

Biogen Norway
Vitaminveien 1A, 0485 Oslo
Postboks 4305 Nydalen, 0402 Oslo. Tlf. +47 23 40 01 00
www.biogen.no

